Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565)

Somsak Poungfu[1], Apichart Buabkhom[2], Sirivadee Wiwithkhunakorn[3], Kandid Sirisarn[4] and Khettai Langkarpint[5]

[1,2,4]Department of Law, Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand
[3]Faculty of Humanities and Social Science, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand
[5]Faculty of Law, Payap University, Thailand
E-mail: somsakrtaf2@gmail.com, ORCID ID: https://orcid.org/0009-0008-4943-8587
E-mail: apichart5844@gmail.com, ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-3827-3310
E-mail: sirivadee.w@nrru.ac.th, ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-0842-7709
E-mail: dr.kandids@hotmail.com, ORCID ID: https://orcid.org/0009-0003-1316-7125
E-mail: khettai@hotmail.com, ORCID ID: https://orcid.org/0009-0007-8186-9697

Received 16/10/2025 Revised 05/02/2026 Accepted 15/03/2026

Abstract

Background and Aims: This study has three objectives: 1) to examine the concepts, theories, and background of those dismissed from military service; 2) to compare the rights of those dismissed from service under the Military Discipline Act of 1933 with those under the National Police Act of 2022; and 3) to suggest legal solutions regarding the rights of those dismissed from service under the Military Discipline Act of 1933.

Methodology: This research is qualitative, primarily using documentary research methods. It examines relevant academic sources such as books, articles, journals, theses, and research reports to analyze and propose legal solutions concerning the rights of those dismissed from military service under the Military Discipline Act of 1933, ensuring the solutions adhere to the principles of the rule of law, equality, and proportionality.

Results: A comparative study of military and police disciplinary laws reveals the following: 1) Current military disciplinary law has been in force for a long time and has several limitations, including a lack of clarity in disciplinary procedures, limited opportunities for accused individuals to exercise their self-protection rights, and inadequate checks and balances on the power of superiors. This results in a risk of unfair and disproportionate punishment for those dismissed from service. 2) In comparison, police disciplinary law provides clearer disciplinary procedures, appeals and grievances, and checks and balances on superiors' power, with impartial committees such as the Police Civil Service Commission (PCSC) and the Police Merit System Protection Commission (PSSC) reviewing and deciding on appeals and grievances. This makes police disciplinary law more comprehensive and transparent. 3) Suggested amendments to the Military Discipline Act of 1933

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

include: adding a chapter on discipline and maintaining discipline; defining serious disciplinary offenses such as sexual harassment or assault; separating disciplinary procedures for military personnel during peacetime and abnormal times; and adding a chapter on grievances and appeals, outlining procedures for considering and deciding on grievances and appeals. A neutral committee will be established to consider and make a decision.

Conclusion: The Military Discipline Act of 1933 is outdated. Key issues include the ambiguity of disciplinary procedures and the protection of the rights of those dismissed from service. The most serious problem is that the law grants authority to commanders without checks and balances from an impartial committee. Recommendations include separating military disciplinary proceedings during peacetime and extraterritorial times using distinct principles; adding chapters on discipline and maintaining discipline, appeals and grievances; and establishing an impartial committee to consider appeals and grievances under the Military Discipline Act.

Keywords: Rights of those Dismissed from Service; Military Disciplinary Law; Police Disciplinary Law

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

ปัญหากฎหมายสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ศึกษาเปรียบเทียบ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565

สมศักดิ์ ปวงฟู[1], อภิชาติ บวบขม[2], ศิริวดี วิวิธคุณากร[3], กานดิศ ศิริสานต์[4] และเขตไท ลังการ์พินธุ์[5]
[1,2,4]สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
[3]คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
[5]คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการทหาร 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 กับพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476

ระเบียบวิธีการวิจัย: งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก ดำเนินการศึกษาจากแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เช่น หนังสือ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ และรายงานการวิจัย เพื่อนำมาใช้วิเคราะห์และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ที่เหมาะสมกับ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักความได้สัดส่วน

ผลการวิจัย: จากการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายวินัยทหารกับกฎหมายวินัยตำรวจ พบว่า 1) กฎหมายวินัยทหารในปัจจุบันใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานาน และมีข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ ด้านความชัดเจนของขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย ด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาได้ใช้สิทธิคุ้มครองตนเอง และด้านกลไกถ่วงดุลอำนาจของผู้บังคับบัญชา ทำให้ผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการเกิดความเสี่ยงที่จะขาดความเสมอภาคและความได้สัดส่วนจากการลงโทษของผู้บังคับบัญชา 2) เมื่อพิจารณาเทียบเคียงกฎหมายวินัยตำรวจได้บัญญัติขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์และร้องทุกข์ และกลไกถ่วงดุลอำนาจของผู้บังคับบัญชา โดยมีคณะกรรมการที่เป็นกลาง ได้แก่ คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) และ คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมข้าราชการตำรวจ (ก.พ.ค.ตร.) ทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยเรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์เอาไว้ในกฎหมายวินัยตำรวจ ซึ่งมีความครบถ้วนและโปร่งใสมากกว่า 3) ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ควรเพิ่มเติม หมวดวินัยและการรักษาวินัย การกำหนดลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เช่น ความผิดการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย แยกการดำเนินการทางวินัยทหารเป็นในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติออกจากกัน เพิ่มหมวดการร้องทุกข์และอุทธรณ์ ขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยร้องทุกข์และอุทธรณ์ โดยให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัย

สรุปผล: พระราชบัญญัติวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ล้าสมัย ประเด็นสำคัญ คือ ความไม่ชัดเจนของขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย และการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ ปัญหาที่รุนแรงที่สุด คือ กฎหมายให้อำนาจผู้บังคับบัญชาโดยปราศจากการถ่วงดุลจากคณะกรรมการที่เป็นกลาง ข้อเสนอแนะ คือ แยกการดำเนินการทางวินัยทหารในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติโดยใช้หลักการแยกต่างหากจากกัน เพิ่มหมวด

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

วินัยและการรักษาวินัย การอุทธรณ์และร้องทุกข์ และกำหนดให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางทำหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องทุกข์และอุทธรณ์ในกฎหมายวินัยทหาร

คำสำคัญ: สิทธิของผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการ; กฎหมายวินัยทหาร; กฎหมายวินัยตำรวจ

บทนำ

ทหารเป็นบุคคลที่มีอาวุธรุนแรงไว้ในครอบครอง หากกระทำความผิดย่อมมีผลกระทบที่ร้ายแรงต่อสังคมและความมั่นคงของรัฐ ดังนั้น การปกครองและบังคับบัญชาทหาร จึงจำเป็นต้องมีลักษณะที่เข้มงวดเด็ดขาดเพื่อรักษาวินัยทหาร วินัยทหาร คือ ข้อกำหนดให้ทหารต้องประพฤติตามแบบธรรมเนียมของทหาร การรักษาวินัยทหารกฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาทหารในการกวดขัน หากเกิดความจำเป็นในการรักษาวินัยทหารตามกฎหมายวินัยทหาร ผู้บังคับบัญชาสามารถใช้อาวุธเพื่อปราบปรามทหารผู้ก่อการกำเริบหรือละทิ้งหน้าที่ได้โดยผู้บังคับบัญชาไม่ต้องรับโทษ จะเห็นได้ว่าการรักษาวินัยทหารให้อำนาจเด็ดขาดกับผู้บังคับบัญชาอย่างอิสระ กฎหมายวินัยทหารจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของทหาร ส่วนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษวินัยทหาร กฎหมายวินัยทหารกำหนดรูปแบบของการร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาผู้ออกคำสั่งลงโทษเพียงอย่างเดียว และสามารถร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปได้ตามลำดับ ลำดับสุดท้ายให้รัฐมนตรีกลาโหมมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวินัยทหาร (พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช, 2476, 2476) ถือเป็นสิ้นสุดขั้นตอน ไม่สามารถนำคดีสู่ศาลปกครองได้ เนื่องจากวินัยทหารไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง 2542, 2542) แต่ความมั่นคงในอาชีพข้าราชการทหารเป็นสิ่งที่ทหารทุกนายต้องการและควรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมจากผู้บังคับบัญชาและองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อทหารถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ซึ่งมีโทษปลดออกจากราชการ ควรมีกฎหมายที่กำหนดขั้นตอนดำเนินการทางวินัยที่ชัดเจนรับรองและคุ้มครองสิทธิของทหารผู้ถูกกล่าว เปิดโอกาสให้ทหารผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ เมื่อผู้บังคับบัญชามีคำสั่งลงโทษทางวินัย เช่น ปลดออกจากราชการหรือปลดประจำการ คำสั่งลงโทษทางวินัยย่อมถือเป็นคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 อันเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล และการจะออกคำสั่งทางปกครองได้นั้น จะต้องมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอนที่ประกันความเป็นธรรมหรือมาตรฐานในการปฏิบัติราชการตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวกับวินัยใกล้เคียงที่สุดคือ กฎหมายวินัยตำรวจ จึงมีปัญหากฎหมายวินัยทหารที่ต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักความได้สัดส่วน ดังนี้

ประการแรก กฎหมายวินัยทหารปัจจุบันไม่ได้กำหนดลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงเอาไว้ในกฎหมาย แต่ให้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้พิจารณามูลกล่าวหาว่ากระทำวินัยนัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดในมติสภากลาโหม ครั้งที่ 3/07 เมื่อ 26 มิถุนายน 2507 เช่น ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นคนล้มละลาย ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง (บันทึกข้อความ ลับ สม. ที่ กห. 0201/ว. 13738 เรื่อง การหมุนเวียนกำลังพล วันที่ 8 ก.ค. 2507, 2507) มีปัญหาว่า มติสภากลาโหมไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย ไม่มีความมั่นคงแน่นอนอันมีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติในลักษณะที่เป็นกฎหมาย จึงเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย ผลที่เกิดขึ้นคือ ลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำ

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

ผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามกฎหมายวินัยทหารไม่ครอบคลุมถึงมูลความผิดบางประเภท เช่น ล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ผู้บังคับบัญชาจึงต้องอาศัยการตีความเทียบเคียงฐานความผิดอื่น ทำให้ไม่มีกรอบพฤติการณ์กำหนดไว้ในกฎหมายวินัยทหารที่ช่วยให้ตีความได้อย่างรัดกุม ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายวินัยตำรวจที่กำหนดลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงเอาไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 การกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ได้แก่ ปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ ล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่ ก.ตร. กำหนดกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก เป็นการกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติมีความมั่นคงแน่นอนอันมีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติเปลี่ยนแปลงได้ยาก โดยกฎหมายวินัยตำรวจได้กำหนดให้คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ (ก.ตร.) ไปกำหนดรายละเอียดลักษณะของพฤติการณ์ หากผู้บังคับบัญชาละเว้นไม่ปฏิบัติตาม ก็มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมอีกชั้นหนึ่ง (พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช 2565, 2565) ซึ่งปัญหากฎหมายดังกล่าวอาจขัดกับหลักความมั่นคงแน่นอนแห่งกฎหมาย (Principle of Legal Certainty) และกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ

ประการที่สอง กฎหมายวินัยทหารปัจจุบันไม่ได้กำหนดการดำเนินการทางวินัยเอาไว้ในกฎหมาย แต่ให้ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตามคู่มือแนวทางการดำเนินการทางวินัยทหารของกลาโหม ซึ่งต้องอาศัยเทียบเคียงการดำเนินการทางวินัยจากกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 (คู่มือแนวทางการดำเนินการทางวินัยทหารของกลาโหม) มีปัญหาว่า คู่มือแนวทางการดำเนินการทางวินัยทหารของกลาโหมไม่มีสถานะเป็นกฎหมาย ไม่มีความมั่นคงแน่นอนอันมีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติในลักษณะที่เป็นกฎหมาย จึงเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย ผลที่เกิดขึ้นคือ สิทธิของผู้ถูกดำเนินการทางวินัยอาจถูกละเลยในปฏิบัติจากผู้บังคับบัญชาตามกรอบการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายการปฏิบัติอาจขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายวินัยตำรวจที่กำหนดการดำเนินการทางวินัยเอาไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 หมวด 7 การดำเนินการทางวินัย เช่น ขั้นตอนเมื่อมีการกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยทำอย่างไร กระทำความผิดวินัยร้ายแรงทำอย่างไร ขั้นตอนการแจ้งข้อกล่าวหา ขั้นตอนให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงและนำสืบแก้ข้อกล่าวหา หลักการใช้ดุลยพินิจพิจารณา หลักเกณฑ์เรื่องระยะเวลาเกี่ยวกับการสืบสวนและการขยายระยะเวลา ซึ่งมีสถานะเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติมีความมั่นคงแน่นอนอันมีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติ เปลี่ยนแปลงได้ยาก ผลของการตัดสินลงโทษทางวินัยทหารอาจเกิดจากอคติไม่เท่าเทียมและไม่ยุติธรรม ซึ่งปัญหากฎหมายดังกล่าวอาจเป็นการขัดกับความมั่นคงแน่นอนแห่งกฎหมาย (Principle of Legal Certainty) และกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ

ประการที่สาม กฎหมายวินัยทหารปัจจุบันไม่ได้กำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษเอาไว้ในกฎหมาย มีเพียงขั้นตอนการร้องทุกข์เท่านั้น ซึ่งตามหลักการดำเนินการทางวินัยควรกำหนดแยกออกเป็น 2 ช่องทาง เพราะเป็นคนละเรื่องกัน ได้แก่ อุทธรณ์ช่องทางหนึ่ง และร้องทุกข์อีกช่องทางหนึ่ง เมื่อพิจารณาขั้นตอนตามกฎหมายวินัยทหารแล้วอาจเกิดความไม่เป็นกลาง กล่าวคือไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มาพิจารณาอุทธรณ์แต่กลับให้ร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาที่ออกคำสั่งลงโทษ ได้เพียงอย่างเดียว และห้ามร้องทุกข์ก่อน 24 ชั่วโมงนับแต่มีเหตุที่จะต้องร้องทุกข์เกิดขึ้น และสามารถร้องทุกข์ต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปได้ตามลำดับลำดับสุดท้ายให้รัฐมนตรีกลาโหม มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติวินัยทหาร ถือเป็นสิ้นสุดขั้นตอนไม่สามารถนำคดีสู่ศาลปกครองได้ เนื่องจากวินัยทหารไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ผลที่เกิดขึ้นคือ สิทธิของ

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

ผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการไม่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย ถูกละเลยในปฏิบัติจากผู้บังคับบัญชาตามกรอบกฎหมาย อาจขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายวินัยตำรวจที่กำหนดการอุทธรณ์เอาไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 หมวด 9 การอุทธรณ์เช่น กรณีถูกสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการตำรวจ (ก.ตร.) กรณีถูกคำสั่งลงโทษปลดออกหรือไล่ออก ให้อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์คุณธรรมตำรวจ (ก.พ.ค.ตร.) ระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ การคัดค้านกรรมการ กรณีไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด อีกทั้งยังกำหนดการร้องทุกข์ไว้ในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 หมวด 10 การร้องทุกข์ กฎหมายวินัยทหารปัจจุบันไม่ได้กำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษเอาไว้ในกฎหมาย อาจเป็นการขัดกับความมั่นคงแน่นอนแห่งกฎหมาย (Principle of Legal Certainty) หลักความเป็นกลางของเจ้าหน้าที่ในการพิจารณาทางปกครอง และกระทบต่อสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ

จากความแตกต่างในเชิงกฎหมายและกระบวนการดังกล่าว ทำให้เห็นชัดเจนว่าการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ในปัจจุบันยังมีช่องว่างด้านการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ อันอาจขัดต่อหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักความได้สัดส่วน การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหานี้ในเชิงเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เกิดความสมดุลระหว่างการรักษาวินัยทหารกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคล เพิ่มความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในกระบวนการทางวินัยและเสริมสร้างความเป็นธรรมให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ในเครื่องแบบของรัฐอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการทหาร
2. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 กับพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของสิทธิผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการทหาร ได้ทำการศึกษา แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยทหารและการลงทัณฑ์วินัยทหาร ได้ความว่า กฎหมายวินัยทหารมีแนวคิดมาจากนโยบายป้องกันประเทศของผู้มีอำนาจปกครองตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (ธานินทร์ ทุนทุสวัสดิ์, 2546) ต่อจากนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ขึ้นมาใช้บังคับ (ธีรัชญ์ ตันอารีย์, 2561) สาระสำคัญของกฎหมายคือ การใช้ระบบบังคับบัญชาซึ่งเกิดขึ้นระหว่างผู้บังคับบัญชา (ผู้มีชั้นยศสูงกว่า) กับผู้ใต้บังคับบัญชา (ผู้มีชั้นยศต่ำกว่า) โดยผู้บังคับบัญชาเป็นผู้มีอำนาจเด็ดขาดในการออกคำสั่งหรือสั่งลงโทษวินัยทหาร (กิตติธัช วุฒสมบูรณ์, 2566) เนื่องจากเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเป็นระยะเวลานานโดยไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม โดยเฉพาะเรื่องสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการยังคงมีปัญหากฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

(เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2562) หลักนิติรัฐและนิติธรรม (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2548) หลักความเสมอภาค ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560) หลักการลงโทษ (ณัฐฐ์วัฒน์ สุทธิโยธิน, 2568) และหลักความได้สัดส่วน (วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, 2540) ส่วนแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการทหาร ได้ความว่า ควรมีการคุ้มครองสิทธิของทหารที่จะไม่ถูกลงทัณฑ์โดยพลการและสิทธิของทหารในคดีอาญา (พินิจพงษ์ จรรยาลิขิต, 2561) และต้องเป็นตามหลักวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง นอกจากนี้ควรมีความมั่นคงแน่นอนของกฎหมายในหลักความมั่นคงแห่งนิติฐานะ ในระบบกฎหมายไทยคือต้องจัดทำเป็นกฎหมายที่ชัดเจน (พีรพิชญ์ วงศ์วัฒนศาสตร์, 2554) และกฎหมายนั้นต้องให้อำนาจกำหนดขั้นตอนคุ้มครองสิทธิการร้องทุกข์และการอุทธรณ์ ที่เป็นไปตามหลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง (สมยศ วงษ์ดี 2558, 2558) ถือเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการควบคุมฝ่ายปกครองมิให้กระทำการทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายปกครอง ดุลยพินิจต้องชอบด้วยกฎหมายไม่ทุจริตและปราศจากอคติ (มานิตย์ จุมปา, 2554)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้การวิจัยเอกสาร ได้แก่ ตำรากฎหมาย บทความทางวิชาการ วารสาร ผลงานวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงาน พระราชบัญญัติ รวมทั้งหลักกฎหมายต่าง ๆ โดยวิเคราะปัญหากฎหมายสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ศึกษาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ในประเด็นการกำหนดลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย และขั้นตอนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ในแบบการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Research) วิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) เพื่อศึกษาปัญหาสิทธิผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการทหาร ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 เปรียบเทียบกับ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พุทธศักราช 2565 การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสารสำคัญ ได้แก่ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับวินัยทหารและการลงทัณฑ์ทหาร ประกอบด้วย ความเป็นมาของกฎหมายวินัยทหาร แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักการลงโทษ หลักความได้สัดส่วน หลักในการพิจารณาความผิดทางวินัยและกำหนดโทษทางวินัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิผู้ถูกลงโทษออกจากราชการทหาร ประกอบด้วย การคุ้มครองสิทธิของทหาร หลักความมั่นคงแน่นอนแห่งนิติฐานะในระบบกฎหมายไทย หลักความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครอง หลักการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายปกครอง บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการทหารเปรียบเทียบกับตำรวจ ประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาทหาร รัตนโกสินทร์ศก 131 พระราชบัญญัติพระธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. 2498 พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

พุทธศักราช 2476 มติสภากลาโหม ครั้งที่ 3/07 เมื่อ 26 มิถุนายน 2507 เรื่อง การหมุนเวียนกำลังพล คู่มือแนวทางการดำเนินการทางวินัยของกลาโหม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสืบสวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2565 กฎ ก.ตร.ว่าด้วยการสอบสวนพิจารณา พ.ศ. 2547 กฎ ก.พ.ค.ตร.ว่าด้วยการร้องทุกข์และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ พ.ศ. 2567 กฎ ก.พ.ค.ตร. ว่าด้วยการอุทธรณ์และการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ พ.ศ. 2567 และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

2. การวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Research) โดยวิเคราะห์ปัญหาสิทธิของผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการทหารเปรียบเทียบตำรวจในเรื่องการกำหนดลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง การกำหนดขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย การกำหนดขั้นตอนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ ทั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากทั้งการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงเปรียบเทียบ จะถูกนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงกฎหมายและนโยบายในการปรับปรุงระบบวินัยทหารให้มีความโปร่งใส เป็นธรรมและสอดคล้องกับหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักความได้สัดส่วน อันจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการลงโทษและการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในกระบวนการทางวินัย

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และวิจัยเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Research) โดยเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสังเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของผู้ถูกลงโทษปลดออกจากราชการทหาร

การลงโทษปลดออกจากราชการทหาร เป็นอำนาจทางปกครองของผู้บังคับบัญชาที่ใช้ลงโทษทางวินัยแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา อันเป็นผลมาจากการกระทำของผู้ใต้บังคับบัญชาตามที่กำหนดไว้ว่าเป็นความผิดทางวินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ซึ่งประกาศใช้มาเป็นระยะเวลานาน และมีความล้าสมัย ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยทหาร ต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิตามหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักความได้สัดส่วน กฎหมายที่เกี่ยวข้องต้องสอดคล้อง และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

2. สิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 เปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565

สิทธิของผู้ถูกคำสั่งปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 ขาดการกำหนดลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย ขั้นตอนการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษ และกลไกถ่วงดุลอำนาจของผู้บังคับบัญชา ทำให้เกิดความเสี่ยงที่จะขัดต่อหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักความได้สัดส่วนอย่างสูงจากการลงโทษของผู้บังคับบัญชา เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ได้กำหนดลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงและบัญญัติเอาไว้ในกฎหมายให้สามารถกำหนดลักษณะความผิดอื่นเพิ่มเติมได้ ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยในหมวดหมวดวินัยและการรักษาวินัย กำหนดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยและหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาเมื่อพบการกระทำผิดวินัย ขั้นตอนการอุทธรณ์และร้องทุกข์ในหมวดอุทธรณ์และร้องทุกข์ กำหนดให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางทำหน้าที่พิจารณา ซึ่งกฎหมายวินัยตำรวจกำหนดไว้ครบถ้วนและโปร่งใสมากกว่า

3. แนวทางแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476

ประเด็นลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เพิ่มลักษณะความผิดฐานล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ประเด็นขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย เพิ่มหมวดวินัยและการรักษาวินัย สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย เนื้อหาการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาเมื่อพบการกระทำผิดวินัย แยกการดำเนินการทางวินัยทหารเป็นในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติ เพิ่มหมวดการร้องทุกข์และอุทธรณ์ ขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยร้องทุกข์และอุทธรณ์ โดยให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางทำหน้าที่พิจารณา

สรุปผลการวิจัย

พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 มีความล้าสมัย ขาดการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักความได้สัดส่วน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 พบว่ากำหนดไว้ครบถ้วนและโปร่งใสมากกว่า จึงเสนอแนวทางแก้ไขกฎหมายวินัยทหาร เพิ่มลักษณะความผิดฐานล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย เนื้อหาการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาเมื่อพบการกระทำผิดวินัย แยกการดำเนินการทางวินัยทหารเป็นในเวลาปกติและในเวลาไม่ปกติ และขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยร้องทุกข์และอุทธรณ์ โดยให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางทำหน้าที่พิจารณา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นในบริบททางการเมืองและการปกครองที่แตกต่างจากสังคมไทยในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งในด้านแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน หลักนิติธรรม และการคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้ถูกใช้อำนาจรัฐ กฎหมายดังกล่าวมีลักษณะเป็นกฎหมายเชิงอำนาจนิยม (authoritarian legal framework) ที่มุ่งเน้นการรักษาระเบียบวินัยและความเด็ดขาดของโครงสร้างการบังคับบัญชาเป็นหลัก มากกว่าการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัย

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

ประเด็นสำคัญที่สะท้อนถึงความล้าสมัยของพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ การไม่กำหนดลักษณะความผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ชัดเจน ส่งผลให้การใช้ดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาอาจกว้างขวางเกินสมควร และเปิดช่องให้เกิดความไม่แน่นอนทางกฎหมาย (legal uncertainty) อันขัดต่อหลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย (principle of legal certainty) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักนิติธรรม (Dicey, 1982; Fuller, 1969)

นอกจากนี้ ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหารฯ ยัง ขาดกระบวนการที่รับรองสิทธิในการรับฟัง พิสูจน์ และโต้แย้งพยานหลักฐานอย่างเป็นธรรม รวมถึงไม่มีระบบการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษที่เป็นอิสระและมีประสิทธิภาพเพียงพอ โดยเฉพาะในกรณีการลงโทษขั้นรุนแรง เช่น การปลดออกจากราชการ ซึ่งส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อสถานะ สิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกลงโทษ

เมื่อพิจารณาในมิติรัฐธรรมนูญ พบว่าบทบัญญัติดังกล่าวอาจ ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่รับรองหลักนิติธรรม หลักความเสมอภาคต่อกฎหมาย และการจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องเป็นไปตามหลักความจำเป็นและความได้สัดส่วน (มาตรา 26 และมาตรา 27) การใช้อำนาจทางวินัยที่ขาดกลไกถ่วงดุลและการตรวจสอบจึงมีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของกำลังพลทหาร แม้บุคคลดังกล่าวจะอยู่ภายใต้ระเบียบวินัยเฉพาะก็ตาม

ในทางตรงกันข้าม เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 พบว่ากฎหมายฉบับหลังมีการพัฒนาโครงสร้างทางกฎหมายให้สอดคล้องกับแนวคิดรัฐธรรมนูญนิยม (constitutionalism) และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมากกว่า โดยมีการกำหนดประเภทความผิดวินัยอย่างชัดเจน แยกระดับความร้ายแรงของโทษ มีขั้นตอนการสอบสวนทางวินัยที่เป็นระบบ โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหามีส่วนร่วมในกระบวนการ รวมถึงมีระบบการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษที่ชัดเจน ซึ่งช่วยลดการใช้อำนาจตามอำเภอใจและเสริมสร้างความเป็นธรรมในกระบวนการทางปกครอง (Mashaw, 2017)

ผลการศึกษานี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า การคงไว้ซึ่งพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 โดยไม่ปรับปรุงแก้ไข อาจไม่สอดคล้องกับพัฒนาการของกฎหมายมหาชนและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว โดยนำหลักการสำคัญจากพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของกองทัพ ทั้งในด้านการกำหนดฐานความผิด ขั้นตอนทางวินัย และระบบการอุทธรณ์ เพื่อให้การรักษาวินัยทหารดำเนินไปควบคู่กับการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ อันเป็นหัวใจสำคัญของรัฐธรรมนูญและหลักนิติธรรมในสังคมประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

1. ควรแยกศาลทหารออกเป็น 2 ช่วงเวลา สามารถนำเอามาปรับใช้กับการดำเนินการทางวินัยทหารตามกฎหมายวินัยทหารในเวลาปกติ ให้คำนึงถึงหลักสิทธิและเสรีภาพ และการดำเนินการทางวินัยทหารตามกฎหมายวินัยทหารในเวลาไม่ปกติได้ ให้คำนึงถึงหลักความเคร่งครัดในการบังคับบัญชา
2. ควรเพิ่มลักษณะความผิดอันเป็นมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เช่น ความผิดการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศตามที่กฎกลาโหมกำหนด
3. ควรเพิ่มให้ข้อความให้สามารถกำหนดรายละเอียดการกระทำหรือไม่กระทำตามที่กำหนดในกฎกลาโหม

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6 (6), November-December 2026
Old ISSN 2774-0374: New ISSN 2985-2749
Website: https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/index
Article ID: e294689

4. ควรเพิ่มหมวดวินัยและการรักษา การดำเนินการของผู้บังคับบัญชาเมื่อพบการกระทำความผิดวินัยทหาร สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยใน ขั้นตอนการดำเนินการทางวินัยให้สามารถกำหนดขั้นตอนการดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริงในกฎกลาโหม

5. กรณีมีมูลกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยทหารอย่างไม่ร้ายแรง ควรเพิ่มการใช้ดุลยพินิจให้ผู้บังคับบัญชาในการลงโทษ เช่น (1) ภาคทัณฑ์ (2) ทัณฑกรรม (3) กักยาม (4) กักขัง (5) ตัดเงินเดือน กรณีกระทำความผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

6. กรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง ควรเพิ่มสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงในขั้นตอนการดำเนินการทางวินัย เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน การคัดค้านกรรมการสอบสวน แจ้งข้อกล่าวหา สรุปพยานหลักฐาน ให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา เพิ่มข้อความให้สามารถกำหนดขั้นตอนการดำเนินการสอบสวนพิจารณาในกฎกลาโหม

7. ควรเพิ่มหมวดการร้องทุกข์ เพิ่มเนื้อหาขั้นตอนการดำเนินการร้องทุกข์และสิทธิของผู้ร้องทุกข์ กำหนดให้มีองค์การกลางทำหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ในเรื่องการแต่งตั้งไม่เป็นธรรม

8. การพิจารณาร้องทุกข์ ควรเพิ่มเนื้อหาขั้นตอนการดำเนินการร้องทุกข์และสิทธิของผู้ร้องทุกข์ เพิ่มข้อความให้สามารถกำหนดขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยร้องในกฎกลาโหม

9. ควรกำหนดให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางทำหน้าที่พิจารณาเรื่องร้องทุกข์ในเรื่องการแต่งตั้งไม่เป็นธรรม เพิ่มข้อความให้องค์กรกลางสามารถกำหนดขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยร้องในกฎกลาโหม

10.เพิ่มหมวดการอุทธรณ์ เพิ่มเนื้อหาขั้นตอนการดำเนินการอุทธรณ์และสิทธิของผู้อุทธรณ์ กำหนดให้มีคณะกรรมการที่เป็นกลางทำหน้าที่พิจารณาเรื่องอุทธรณ์

11.การพิจารณาอุทธรณ์ เพิ่มเนื้อหาขั้นตอนการดำเนินการอุทธรณ์และสิทธิของผู้อุทธรณ์ เพิ่มข้อความให้คณะกรรมการที่เป็นกลางสามารถกำหนดขั้นตอนการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ในกฎกลาโหม

เอกสารการอ้างอิง

กิตติธัช วุฒสมบูณ์. (2566). *การลงทัณฑ์แก่ผู้กระทำความผิดวินัยทหาร* [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2562). คุณค่าของความเป็นมนุษย์ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. ใน *รัฐธรรมนูญ 60: 60 ปี สมคิด เลิศไพฑูรย์ รวมบทความวิชาการ เนื่องในโอกาสครบรอบ 60 ปี ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์* (น. 46–56). โรงพิมพ์เดือนตุลา.

ณัฐฐ์วัฒน์ สุทธิโยธิน. (2557). *ทฤษฎีการลงโทษ*. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2568, จาก https://www.stou.ac.th/schools/slw/upload/41716_6.pdf

ธานินทร์ ทุนทุสวัสดิ์. (2546). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวินัยทหาร*. กรมพระธรรมนูญ.

ธีรัชญ์ ตันอารีย์. (2561). *ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์คำสั่งการลงโทษทางวินัยทหารตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์].

บรรเจิด สิงคะเนติ. (2548). *หลักกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมฝ่ายปกครอง*. วิญญูชน.

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542. (2542, 9 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 116, ตอนที่ 9 ก, 1–40.

พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565. (2565). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 139 ตอนที่ 17 ก, หน้า 1–77.

พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565. (2565, 16 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 139, ตอนที่ 64 ก, 1–82.

พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476. (2476). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 50, หน้า 533–546.

พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476. (2476, 20 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 50, 473–485.

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539. (2539, 14 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 113, ตอนที่ 62 ก, 1–32.

พินิจพงษ์ จรรยาลิขิต. (2561). *การปรับปรุงวินัยทหาร: ศึกษาประกอบอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

พีรพิชญ์ วงศ์วัฒนศาสตร์. (2554). *หลักความมั่นคงแน่นอนแห่งนิติฐานะ* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].

มานิตย์ จุมปา. (2554). *คำอธิบายกฎหมายปกครอง เล่ม 3 ว่าด้วยการกระทำทางปกครองและการควบคุมการกระทำทางปกครอง ตอนที่ 1* (พิมพ์ซ้ำครั้งที่ 3). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก, หน้า 1–90.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*, เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก, 1–90.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2540). *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. วิญญูชน.

สมยศ วงษ์ดี. (2558). *การควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์].

สมศักดิ์ ปวงฟู. (2568). *ปัญหากฎหมายสิทธิของผู้ถูกคำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พุทธศักราช 2476 ศึกษาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม].

Dicey, A. V. (1982). *Introduction to the study of the law of the constitution* (10th ed.). Macmillan.

Fuller, L. L. (1969). *The morality of law* (Rev. ed.). Yale University Press.

Mashaw, J. L. (2017). *Due process in the administrative state*. Yale University Press.

Citation: Poungfu, S., Buabkhom, A., Wiwithkhunakorn, S., Sirisarn, K., & Langkarpint, K. (2026). Legal Issues Regarding the Rights of Persons Dismissed from Government Service According to the Military Discipline Act of 1933 (B.E. 2476): A Comparative Study of the National Police Act of 2022 (B.E. 2565). Interdisciplinary Academic and Research Journal, 6(6), e294689; DOI: https://doi.org/10.60027/iarj.2026.e294689